

peculiarem indolem singularem quoque actionem hinc inde exercent ideoque diuersa plane largiuntur remedia.

CAPVT I.

MENSTRA AQVEA.

§. 70.

Aqua simplex, non destillata, omnis saporis, odoris et coloris expers et plane pellucida, fluidum sistit, cuius particulae, quamdiu fluiditas cernitur, perenni motu agitantur. Egelida, in corpus humanum ingesta, nullum stimulum fibrae solidae musculari adfert, acrimonias, humoribus intime non inhaerentes, sed adiunctas quasi, quascunque diluit, vimque earum infringit et aliqua ex parte secum ex corpore ducit, materiem viscidam laxioris texturae fluidiorem reddit et ad euacuationem disponit, gluten naturale molle seruat, hincque in solidis humectationis effectum et flexilitatem inque humoribus fluiditatem producit et ad appositionem particularum chylosarum earumque assimilationem quidquam confert; caeterum diuresin naturalem adiuuat. Idem, sed maiori cum effectu praestat tepida, eademque gluten adeo emollit, vt solida magis laxa fiant. Calida autem ob plures, quas fouet, particulas igneas fibram muscularem stimulat, fluida exagitat, aquosas partes cum salinis ad se rapit, et ex corpore eliminat;

minat; hinc siccitatem in solidis et fluidis relinquit. Minus humectat frigida, multo minus adhuc gelida, mobiles particulas compescit; quapropter fibram roborat et sensilitatem minuit: minus etiam ea diluit nec acrimoniarum vim valde infringit.

§. 71.

Aqua fontana, vel pluuiialis vel fluuiatilis destillata, aqua simplici, non destillata, purior natura tamen calidior est. Magis itaque fibram muscularem afficit, frigida licet, minus tamen quam non destillata roborat, neque etiam tepida adeo humectat. Profundius penetrat, salinas substantias magis ad se rapit et humores magis attenuat. Calida fortius stimulat, fluida magis mouet humoremque perspirabilem magis ac non destillata augeat. Diuresin non adeo promouet siue ea tepida siue frigida siue calida sit.

§. 72.

Aqua non destillata calida vel etiam ebulliens, corporibus naturalibus affusa, partes volatiles, fere euolutas, in se suscipit itidemque cum his partes quasdam fixas, saponaceas, mucilagineas, gelatinosas, salinas et gummosas extrahit seque his vnit. Aqua haec, cum corporibus decocta, dictas partes fixas, firmiter cohaerentes, magis recludit et extrahit, immo adeo resinosas, cum gummosis arctius connexas, suscipit. Hinc quoties volatiles, odore percipiendae, partes ex corporibus extrahendae sunt, calida seu ebulliens tantum affundenda est, et, quoties fixiores eliciendae sunt, eadem

eadem cum corporibus decoquenda est. Quodsi vero corpora et volatiles et fixas partes salutare simul continent, alius modus praeparationis necessarius est. E. g. lignum Sassafras et volatilibus et fixis, vtrisque vtilibus, instructum est. Decoquatur certa quantitas dicti ligni cum aqua; remoto ab igne decocto, adhuc ebullienti aut ad minimum calidissimo, addatur denuo eadem eiusdem ligni quantitas. Stent cuncta per quadrantem horae aut ultra in digestionem absque igne, et calidum vel etiam tepidum vsurpetur. Ita vis stimulans et resoluens in tali decocto maior et constantior erit itidemque depuratio humorum fortior eodem obtinebitur.

§. 73.

Neesse etiam est, vt aqua vel fontana vel pluvialis etc. destillata in officinis profet. Licet enim ad potiones compositas a medicis plerumque aquae destillatae odoratae praescribantur, requiritur tamen, vt, si vires simplicium accuratius explorandae sint, fluidum quoddam admittatur, quod nullam mutationem simplicibus inducit. Negandum quidem non est, plerumque ad obtinendum huncce finem aquam simplicem non destillatam destinari posse, nihilo minus tamen tum ob puritatem istius aquae, tum ob ipsos aegrotantes, qui aquae simplici non destillatae nullam vim adscribunt, destillata praestat. Praeterea remediorum quorundam indoles eam adeo requirere videntur, nisi alias mutationem pati debeant. Sic emulsio ex aqua simplici destillata et amygdalis dulcibus
para-

parata emulsiōni ex iisdem feminibus et aqua simplici non destillata paratae praestat: illam enim multo sapidiorem, gratiorem immo efficaciorē quam hanc habebis. Caeterum si potiones cum aqua simplici interdum ad duos, tres pluresue dies componendae sint, destillata omnino ob euitandam corruptionem necessaria est; quapropter nunquam ea possunt carere officinae.

C A P V T II.

MENSTRUA SALINA.

§. 74.

Menstrua salina fluida largiuntur, quae aquam salibus unitam continent. Iam vero salinis quibuscunque particulis, in fluiditate constitutis, maior mobilitas et efficacia a natura inest; hinc ab eiusmodi menstruis maiorem efficaciam in corpore humano expectabis. Cum autem salia tam diuersae indolis sint, et singula quoque, ratione motus particularum insigniter a se inuicem differant, multos etiam atque diuersos inde dependere effectus, coniiiciendum est. In genere igitur, respectu solidarum et fluidarum corporis humani partium, salibus stimulantem, exsiccantem, adstringentem et roborantem vel relaxantem et resoluentem vel etiam coagulantem vim inesse, notamus. Deinceps corporum simplicium, medicata vi instructorum, efficaciam, appropriata si adhibeantur menstrua, augeri, id tamen,

E

prout